

VIẾT BÀI LÀM VĂN SỐ 2 : NGHỊ LUẬN VĂN HỌC

(Bài làm ở nhà)

A – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Giúp HS :

- Viết được bài nghị luận văn học vừa thể hiện hiểu biết về tác phẩm, vừa nêu lên những suy nghĩ riêng, bước đầu có tính sáng tạo.
- Rèn luyện cách phân tích, nêu cảm nghĩ của bản thân.

B – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

I – NỘI DUNG

1. Đặc điểm bài học

Viết bài làm văn số 2 được thực hiện sau khi HS đã học một số tác phẩm (đoạn trích) văn học, học và luyện tập về thao tác lập luận phân tích, đồng thời đã rút được một vài kinh nghiệm sau bài làm văn số 1. Đặc điểm của bài viết này là HS phải vận dụng kết quả đọc – hiểu các tác phẩm (đoạn trích) văn học, vận dụng cách phân tích thơ văn, kết hợp nêu cảm nghĩ riêng. Do đó, khi ra đề cũng như khi gợi ý, hướng dẫn HS làm bài, GV cần tạo điều kiện thuận lợi nhất giúp các em vừa thể hiện kiến thức đọc – hiểu thơ văn, vừa sử dụng tốt thao tác lập luận phân tích, nêu cảm nghĩ, đồng thời tránh những sai sót về phân tích đề, lập dàn ý, diễn đạt đã rút kinh nghiệm từ tiết viết bài và trả bài làm văn số 1.

2. Trọng tâm bài học

GV ra đề, HS làm bài trung thực.

II – PHƯƠNG PHÁP VÀ TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phương pháp dạy học

- Ra đề phù hợp với trình độ HS, gắn với các tác phẩm (đoạn trích) văn học trong chương trình.
- Hướng dẫn, gợi ý, tạo điều kiện thuận lợi cho HS làm bài ở nhà.

2. Tiến trình tổ chức dạy học

SGK đã trình bày khá rõ ba nội dung cơ bản (cũng là ba bước) trong tiến trình bài học của HS. GV có thể dựa vào đó để dạy. Ở đây, xin nhấn mạnh thêm :

a) Về tiến trình dạy học

– Sau khi dạy các tác phẩm (đoạn trích) : *Vào phủ chúa Trịnh, Tự tình* (bài II), *Câu cá mùa thu, Thương vợ, Khóc Dương Khuê, Bài ca ngắn đi trên bãi cát, Bài ca ngất ngưởng,...* GV nhắc HS suy ngẫm về ý nghĩa xã hội của tác phẩm, về giá trị nhân sinh, về đặc sắc nghệ thuật mà các em có thể nhận thức được.

– Trước khi đọc đề cho HS, GV nhắc HS ôn lại các bài làm văn đã học, nhất là bài *Thao tác lập luận phân tích, Luyện tập thao tác lập luận phân tích*.

– Sau khi đọc đề cho HS, GV yêu cầu các em nghiêm túc làm bài theo hướng dẫn của SGK, trong đó chú ý :

+ Hướng dẫn chung.

+ Gợi ý cách làm bài.

+ Trước và trong quá trình làm bài, nên tham khảo văn bản đọc thêm trong SGK, nếu có điều kiện thì đọc một số tài liệu liên quan. Chú ý tránh những sai sót tương tự như bài làm văn số 1.

b) Về đề văn

– Cả ba đề gợi ý trong SGK đều theo hướng "mở", trong đó coi trọng sự suy nghĩ, sáng tạo của HS. Tất nhiên sự suy nghĩ, sáng tạo ấy phải dựa trên cơ sở những kiến thức đã được tiếp thu trong những bài đọc – hiểu. Ở đây, các đề văn yêu cầu HS sử dụng thao tác tư duy tổng hợp, khái quát, đồng thời phải nêu những cảm nhận có chiều sâu, rút ra bài học thiết thực cho riêng mình.

– GV có thể chọn một, hai đề để cho HS làm, hoặc soạn đề khác phù hợp với đối tượng HS lớp mình. Xin gợi ý thêm một số đề :

Đề 1 : Tài năng sử dụng ngôn ngữ dân tộc của Hồ Xuân Hương qua một bài thơ Nôm (*Bánh trôi nước* hoặc *Tự tình* – bài II).

Đề 2 : Cảm nghĩ của anh (chị) về ngôn ngữ, âm điệu ca dao, tục ngữ, thành ngữ,... trong bài thơ *Thương vợ* (Trần Tế Xương).

Đề 3 : Anh (chị) hiểu và suy ngẫm được những điều gì sâu sắc qua bài *Lẽ ghét thương* của Nguyễn Đình Chiểu ?

c) Về chấm bài : Cần chú ý đánh giá cao những HS mạnh dạn bày tỏ cảm nghĩ riêng, phê phán nghiêm khắc những HS sao chép tài liệu hoặc viết chung chung, tái hiện những ghi chép lời thầy (cô) giảng một cách xuôi chiều, máy móc.